

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 593

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Martți, 25 iulie 2017

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
LEGI ȘI DECRETE		
184.	— Lege pentru modificarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006	2
756.	— Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006	2
★		
188.	— Lege pentru completarea Legii educației naționale nr. 1/2011.....	3
760.	— Decret privind promulgarea Legii pentru completarea Legii educației naționale nr. 1/2011	3
★		
191.	— Lege pentru modificarea art. 8 din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003	4
763.	— Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea art. 8 din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003	4
★		
192.	— Lege pentru modificarea Legii nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui proaspăt pentru consum și a produselor lactate	5
764.	— Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui proaspăt pentru consum și a produselor lactate	5
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
Decizia nr. 534 din 12 iulie 2017 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune		6–16

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE**pentru modificarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006**

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. — Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 944 din 22 noiembrie 2006, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 9, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (1¹), cu următorul cuprins:

„(1¹) Prevederile alin. (1) se aplică și gestionarilor cu contracte de gestionare în derulare, cu acordul acestora.”

2. La articolul 15, alineatul (7³) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(7³) Nerealizarea obligației prevăzute la alin. (7) atrage diminuarea sumelor datorate statului, pentru pădurile statului, proporțional cu procentul de nerealizare a obligației respective.”

3. La articolul 27, litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) posedă permis de vânatoare eliberat în România sau permis ori licență valabilă în țara emitentă a permisului de vânatoare, în cazul vânătorilor cetățeni străini;”

4. La articolul 28, după alineatul (6) se introduce un nou alineat, alineatul (7), cu următorul cuprins:

„(7) Prin excepție de la dispozițiile alin. (3) lit. b) sunt scutiți de stagiatură personalul tehnic de vânatoare și personalul de specialitate angajat al gestionarilor fondurilor de vânatoare, precum și vânătorii cu domiciliul în străinătate și rezidența în România care dețin permis/licență de vânatoare valabil/valabilă în țările lor de origine.”

5. La articolul 34, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 34. — (1) În interesul protejării faunei și florei sălbatice, al conservării habitatelor naturale, pentru prevenirea producerii unor daune importante, în interesul sănătății și securității publice sau pentru alte rațiuni de interes public major, pe suprafețele din perimetrul intravilan construit sau împrejmuit, aeroporturi, gări, unități militare, recoltarea exemplarelor din speciile de faună sălbatică, a pisicilor și a câinilor hoinari se realizează în condițiile prezentei legi și ale cotelor de recoltă aprobate de gestionarul fondului cinegetic limitrof, pe baza unui contract de prestări servicii, cu respectarea prevederilor legale în domeniul achizițiilor publice, la solicitarea consiliului local sau a administrației suprafeței împrejmuite, după caz, și cu acordul prealabil al proprietarului de teren.”

6. La articolul 42 alineatul (1), litera h) se modifică și va avea următorul cuprins:

„h) vânătoria în perimetrul intravilan construit sau împrejmuit, altfel decât în condițiile art. 34;”

7. La articolul 58, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Contractele de gestionare a fondurilor de vânatoare, existente la data intrării în vigoare a prezentei legi, rămân valabile până la data încetării raporturilor contractuale sau se pot prelungi, la cerere, cu termenul prevăzut la art. 9 alin. (1) din lege.”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

PREȘEDINTELE SENATULUI
CĂLIN-CONSTANTIN-ANTON POPESCU-TĂRICEANU

București, 24 iulie 2017.
Nr. 184.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET**privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru modificarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 21 iulie 2017.
Nr. 756.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

pentru completarea Legii educației naționale nr. 1/2011

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. — Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 61, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alineatul (4¹), cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul în care autoritățile administrației publice locale nu aprobă organizarea rețelei școlare prevăzute la alin. (2), în termen de 30 de zile de la data-limită impusă pentru aprobare, ministrul educației naționale emite un ordin cu privire la aprobarea rețelei școlare, inclusiv pentru înființarea, desființarea, fuziunea sau divizarea unităților de învățământ de stat, confesional și particular pentru unitatea administrativ-teritorială în cauză, cuprinzând toate grupele, clasele de nivel preșcolar, primar, gimnazial, liceal și postliceal.”

2. La articolul 119, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alineatul (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul în care în cadrul învățământului superior de stat nu există învățământ teologic pastoral specific cultului, recunoscut drept cult conform Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, republicată,

prin excepție de la prevederile alin. (2), în instituțiile de învățământ superior confesional particular, pentru programul de studii universitare de licență de teologie pastorală, învățământul este gratuit, pentru cifra de școlarizare aprobată și finanțată anual de Guvern.”

3. La articolul 222, după alineatul (6) se introduce un nou alineat, alineatul (6¹), cu următorul cuprins:

„(6¹) Statul sprijină învățământul teologic pastoral acreditat din instituțiile de învățământ superior confesional pentru programul de studii universitare de licență de teologie pastorală în cazul în care, în cadrul învățământului superior de stat, nu există învățământ teologic pastoral specific cultului respectiv, recunoscut drept cult conform Legii nr. 489/2006, republicată.”

4. La articolul 231, după litera a) se introduce o nouă literă, litera a¹), cu următorul cuprins:

„a¹) fonduri publice, în cazul în care în cadrul învățământului superior de stat nu există învățământ teologic pastoral specific cultului respectiv, recunoscut drept cult conform Legii nr. 489/2006, republicată;”.

Art. II. — Pct. 2, 3 și 4 ale art. I intră în vigoare începând cu anul universitar următor intrării în vigoare a prezentei legi.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
IULIAN-CLAUDIU MANDA

București, 24 iulie 2017.

Nr. 188.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**privind promulgarea Legii pentru completarea
Legii educației naționale nr. 1/2011**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 21 iulie 2017.

Nr. 760.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

**pentru modificarea art. 8 din Legea drepturilor pacientului
nr. 46/2003**

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. — Articolul 8 din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 29 ianuarie 2003, cu modificările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 8. — Informațiile se aduc la cunoștință pacientului într-un limbaj respectuos, clar, cu minimalizarea terminologiei de specialitate. În cazul în care pacientul nu cunoaște limba română, informațiile i se aduc la cunoștință în limba maternă ori într-o limbă pe care o cunoaște sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare.

Dacă pacientul nu este cetățean român, informațiile i se aduc la cunoștință într-o limbă de circulație internațională sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare.”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI
DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

PREȘEDINTELE SENATULUI
**CĂLIN-CONSTANTIN-ANTON
POPESCU-TĂRICEANU**

București, 24 iulie 2017.
Nr. 191.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**privind promulgarea Legii pentru modificarea art. 8
din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru modificarea art. 8 din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003 și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 21 iulie 2017.
Nr. 763.

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

pentru modificarea Legii nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui proaspăt pentru consum și a produselor lactate

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. — Legea nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui proaspăt pentru consum și a produselor lactate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 5 mai 2016, se modifică după cum urmează:

1. **Titlul legii se modifică și va avea următorul cuprins:**

„L E G E

privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui de consum și a produselor lactate”

2. **Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 1. — Prezenta lege reglementează informațiile obligatorii care trebuie inscripționate pe eticheta laptelui de consum și a produselor lactate în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 1.169/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1.924/2006 și (CE) nr. 1.925/2006 ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 87/250/CEE a Comisiei, a Directivei 90/496/CEE a Consiliului, a Directivei 1999/10/CE a Comisiei, a Directivei 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a Directivelor 2002/67/CE și 2008/5/CE ale Comisiei și a Regulamentului (CE) nr. 608/2004 al Comisiei, denumit în continuare *Regulament*.”

3. **Articolul 2 se abrogă.**

4. **La articolul 3 alineatul (1), literele f), h) și k) se modifică și vor avea următorul cuprins:**

„f) țara de origine sau locul de proveniență a laptelui cu ponderea cea mai mare;

h) numele operatorului economic procesator al laptelui;

k) procesul de tratament termic utilizat”.

5. **La articolul 3, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„(4) Modificările de compoziție se specifică pe etichetă: îmbogățirea laptelui cu proteine lactate, săruri minerale și vitamine.”

6. **La articolul 5, partea introductivă și literele a) și b) se modifică și vor avea următorul cuprins:**

„Art. 5. — Condițiile pentru mențiunile suplimentare care se introduc pe câmpul vizual sunt:

a) înscrierea pe eticheta produsului finit a mențiunii «Produs natural» va reveni doar celor care folosesc în proporție de 100% ca materie primă laptele provenit de la vaci, bivolițe, oi și capre și componente naturale provenite strict din lapte, fără a avea în compoziție produse de origine vegetală sau animală alta decât laptele;

b) înscrierea pe eticheta produsului finit a mențiunii «Produs românesc» va reveni doar celor care folosesc în proporție de 100% ca materie primă laptele provenit de la producători și procesatori, lapte de origine românească, atestat pe baza documentelor de trasabilitate.”

7. **Articolul 6 se abrogă.**

8. **Articolul 7 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 7. — Etichetele pentru lapte de consum și produsele lactate trebuie să fie inscripționate clar, ușor de înțeles pentru a permite consumatorilor informarea privind originea și trasabilitatea produselor.”

9. **Articolul 9 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 9. — Producerea, expunerea spre vânzarea și/sau vânzarea de lapte de consum cunoscând că este obținut din înlocuitori de lapte se sancționează cu amendă de la 25.000 lei la 35.000 lei.”

10. **Articolele 11, 12 și 13 se abrogă.**

Art. II. — Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2018.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
PETRU-GABRIEL VLASE

PREȘEDINTELE SENATULUI,
CĂLIN-CONSTANTIN-ANTON POPESCU-TĂRICEANU

București, 24 iulie 2017.
Nr. 192.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui proaspăt pentru consum și a produselor lactate

În temeiul prevederilor art. 77 și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru modificarea Legii nr. 88/2016 privind stabilirea unor măsuri suplimentare obligatorii pentru etichetarea laptelui proaspăt pentru consum și a produselor lactate și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 21 iulie 2017.
Nr. 764.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 534

din 12 iulie 2017

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, obiecție formulată de un număr de 27 de senatori aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Partidului Mișcarea Populară, în temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr. 3.545/48428 din 3 iulie 2017, secretarul general al Senatului României a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.758 din 3 iulie 2017, și constituie obiectul Dosarului nr. 2.112A/2016.

3. În motivarea sesizării de neconstituționalitate autorii formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și intrinsecă.

4. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, autorii arată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune încalcă principiul bicameralismului consacrat de art. 61 alin. (2) din Constituție, întrucât, în cadrul dezbaterii din Camera decizională (Senatul), au fost introduse în corpul legii mai multe amendamente care modifică, în mod esențial, forma avută în vedere, pentru dezbateri și adoptare, în prima Cameră sesizată (Camera Deputaților). Astfel, art. 29 alin. (4) a dobândit un nou cuprins, inexistent în forma dezbătută și supusă votului în Camera Deputaților: „Numirile și angajările efectuate de directorul general interimar se fac pe perioade determinate, până la limita mandatului acestuia”. Acest alineat nu a fost dezbătut și supus votului în prima Cameră sesizată, deși este o normă cu impact asupra principiului securității raporturilor juridice; o altă modificare substanțială este aceea introdusă prin art. 39, întrucât elimină din textul legii posibilitatea legală a celor două societăți, Societatea Română de Radiodifuziune (S.R.R.) și Societatea Română de Televiziune (S.R.TV.), de a obține venituri și din alte surse, limitând sursele financiare ale acestora la alocații de la bugetul de stat și din venituri proprii; prin modificarea art. 41, în forma adoptată de către Senat, s-a eliminat scopul normativ inițial și conținutul întregului art. 41 a fost substanțial modificat, având o formă total diferită de varianta inițială, prin introducerea unor norme cu impact asupra bugetului de stat al României. Astfel, forma inițială a acestui articol a avut

în vedere susținerea prin fondurile alocate de la bugetul de stat a finanțării achiziției de licențe, a producției și difuzării evenimentelor de importanță majoră cu caracter cultural, artistic și sportiv, interne sau internaționale, și „de a nu mai prejudicia beneficiarii celor două servicii publice autonome de interes național de dreptul fundamental la informare”. Forma modificată a art. 41 alin. (1) elimină această prevedere, dar include în finanțarea cu fonduri de la bugetul de stat a emisiunilor în limbile minorităților naționale; în forma legii adoptate de către Senat, s-a abrogat în integralitate art. 42 din Legea nr. 41/1994, abrogare care nu a fost dezbătută și nu a fost votată de Camera Deputaților, acest text rămânând în vigoare și nefiind modificat prin forma adoptată de prima Cameră sesizată; în fine, art. II adoptat de Senat, inexistent în forma dezbătută și supusă votului în Camera Deputaților, care prevede încetarea intempestivă a mandatelor consiliilor de administrație aflate în curs, în cazul S.R.R. și S.R.TV., este de natură să afecteze autonomia organizatorică a serviciilor publice de radio și televiziune, precum și stabilitatea raporturilor juridice.

5. Toate aceste dispoziții, introduse în dezbateri și adoptate de Senat, au un impact semnificativ asupra conținutului actului normativ, deoarece modifică substanțial conținutul inițial al legii, elimină scopurile avute în vedere atât de forma în vigoare a Legii nr. 41/1994, cât și cele expuse de inițiatori în proiectul de modificare, introduc noțiuni care generează completarea obiectului de reglementare avut în vedere de către inițiatorii legii, precum și dispoziții care afectează bugetul de stat.

6. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă, autorii sesizării vizează două aspecte. În primul rând, este criticată modificarea art. 20, care introduce obligația membrilor consiliului de administrație de a renunța, pe timpul exercitării mandatului, la calitatea de membru de partid, sau, după caz, de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale. Autorii apreciază că aceste prevederi încalcă dreptul de asociere prevăzut de art. 40 din Constituție, întrucât persoanele supuse interdicției de a fi membri de partid sunt prevăzute limitativ de art. 40 alin. (3) din Constituție. Interdicția constituțională nu se poate extinde prin lege organică decât dacă se referă la „alte categorii de funcționari publici”, iar membrii consiliilor de administrație S.R.R. și S.R.TV. nu intră în această categorie. Orice altă interdicție în afara celei prevăzute de alin. (3) al art. 40, contravine dreptului fundamental de asociere.

7. Aceeași normă este criticată din perspectiva încălcării prevederilor art. 40 alin. (1) din Constituție, întrucât instituie obligația membrilor consiliilor de administrație S.R.R. și S.R.TV. de a renunța la calitatea de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale. Or, Constituția nu prevede limitări pentru dreptul de asociere în organizații sindicale, ci exclusiv limite pentru dreptul de asociere în partide al judecătorilor Curții Constituționale, al Avocatului Poporului, al magistraților, al membrilor activi ai armatei, al polițiștilor și al altor categorii de funcționari publici.

8. Așadar, autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că dispozițiile art. 20 alin. (2¹) lit. a) din legea criticată reprezintă o ingerință a autorităților statului asupra dreptului de asociere, nu respectă principiul consacrat al proporționalității, în raport cu rigoarea exigențelor indicate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Comisia de la Veneția, respectiv: ingerința, deși este prevăzută de lege (o lege care nu respectă criteriile de calitate), nu are un scop legitim, interdicția nu este adecvată și nu este necesară într-o societate democratică și încalcă echilibrul între interesele colective și cele individuale.

9. Cel de-al doilea aspect al criticilor de neconstituționalitate intrinsecă vizează „abrogarea, în integralitate, a dispozițiilor art. 42 din Legea nr. 41/1994 care, în prezent, au următorul conținut: «(1) *Finanțarea necesară producerii și difuzării emisiunilor radiofonice și de televiziune adresate străinătății, precum și dezvoltării acestei activități se asigură din fondurile alocate de la bugetul de stat.*

(2) *Sumele necesare se evidențiază separat în bugetul fiecărei societăți, pe baza programelor stabilite potrivit legii*”.

10. Această abrogare încalcă atât drepturile românilor din străinătate, recunoscute în cuprinsul art. 7 din Constituție, care consacră obligația pozitivă a statului român de a sprijini întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și de a acționa pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cât și dreptul de acces la informații de interes public prevăzut de art. 31 alin. (1) din Constituție.

11. În considerarea argumentelor expuse, autorii sesizării solicită Curții Constituționale să constate că, în raport cu criticile formulate, întreaga Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune este neconstituțională, ca urmare a nerespectării principiului bicameralismului, pe de o parte, iar dispozițiile art. 1 pct. 3 — referitoare la introducerea art. 20 alin. (2¹) lit. a), și ale art. 1 pct. 20 (n.r. — iar nu pct. 14¹ cum, în mod eronat, menționează autorii) referitoare la abrogarea art. 42 din Legea nr. 41/1994, din legea criticată sunt neconstituționale prin raportare la prevederile constituționale cuprinse în art. 7, art. 30 alin. (1) și art. 40.

12. În conformitate cu dispozițiile art. 16 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

13. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis, cu Adresa nr. 2/6.715 din 10 iulie 2017, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 8.013 din 10 iulie 2017, punctul său de vedere, în care se susține netemeinicia criticilor de neconstituționalitate.

14. Având în vedere jurisprudența constantă a Curții Constituționale și analizând conținutul normativ al propunerii legislative adoptate de Camera Deputaților (identice cu cel depus de inițiatori) prin comparație cu legea adoptată de Senat, rezultă că Senatul, în calitate de Cameră decizională, a adoptat măsurile legislative asumate de Camera Deputaților, cu unele diferențe de redactare, în mare parte minore, și, distinct de acestea, a intervenit suplimentar atât în cuprinsul art. I al legii, prin modificarea a trei prevederi din actul de bază [art. 27, art. 31 alin. (1) și art. 39 alin. (1)] și prin abrogarea alin. (5) al art. 39 [drept consecință a modificării dispozițiilor art. 39 alin. (1)] și a art. 42, cât și prin reglementarea art. II, cuprinzând dispoziții tranzitorii privind numirea unor noi consilii de administrație la Societatea Română de Radiodifuziune și Societatea Română de Televiziune. Aceste din urmă dispoziții sunt generate de situația actuală de la Societatea Română de Radiodifuziune, care este condusă de un director interimar, potrivit Hotărârii

Parlamentului nr. 33/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 302 din 27 aprilie 2017, ca urmare a respingerii Raportului de activitate și a Contului de execuție bugetară ale Societății Române de Radiodifuziune pe anul 2015 și pe anul 2016, situație necunoscută la data de 4 mai 2017, când propunerea legislativă a fost considerată ca adoptată de Camera Deputaților. Se remarcă, astfel, că modificările și completările adoptate de Senat, distinct de Camera Deputaților, și cu privire la care Senatul are competență decizională, nu modifică deloc obiectul de reglementare al proiectului de lege și nici structura acestuia, conținând exclusiv dispoziții de modificare și completare a Legii nr. 41/1994. În ceea ce privește conținutul normativ, amendamentele suplimentare adoptate de Senat clarifică unele propuneri de modificare/completare a Legii nr. 41/1994 însușite de prima Cameră sesizată (care a adoptat propunerea prin împlinirea termenului constituțional de 45 de zile și nu a dezbătut și amendat textele inițiatorilor), și le conferă un plus de rigoare.

15. Nefiind întrunite criteriile și elementele de conținut prevăzute de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, referitoare la încălcarea principiului constituțional al bicameralismului, Președintele Camerei Deputaților apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată sub acest aspect.

16. În ceea ce privește motivele de neconstituționalitate intrinsecă, Președintele Camerei Deputaților constată că, potrivit dispozițiilor art. 20 alin. (2¹) lit. a) din legea contestată, membrii consiliului de administrație ai Societății Române de Radiodifuziune și, respectiv, ai Societății Române de Televiziune au obligația de a renunța la calitatea de membru de partid sau de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale pe durata exercitării mandatului. S.R.R. și S.R.TV. exercită servicii publice de interes național. Potrivit dispozițiilor art. 31 alin. (5) din Constituție, organizarea acestor servicii publice se reglementează prin lege organică, ca și controlul parlamentar asupra activității lor. Prin activitatea lor, ele au obligația să asigure pluralismul, libera exprimare a ideilor și a opiniilor, libera comunicare a informațiilor și informarea corectă a opiniei publice, și sunt obligate, totodată, să prezinte, în mod obiectiv și imparțial, realitățile vieții social-politice și economice interne și internaționale, să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice, să promoveze, cu competență și exigență, valorile limbii române, ale creației autentice culturale, științifice, naționale și universale, ale minorităților naționale, precum și valorile democratice, civice, morale și sportive, să militeze pentru unitatea națională și independența țării, pentru cultivarea demnității umane, a adevărului și justiției.

17. Referitor la critica de neconstituționalitate care are ca obiect abrogarea art. 42 din Legea nr. 41/1994, ce ar avea ca rezultat încălcarea prevederilor art. 7 și art. 31 alin. (1) din legea fundamentală, Președintele Camerei Deputaților constată lipsa de temeinicie a acesteia. S.R.R. și S.R.TV. sunt servicii publice autonome, iar sursele financiare ale celor două societăți se constituie atât din alocații de la bugetul de stat, cât și din venituri proprii [art. 39 alin. (1) modificat], iar abrogarea prevederii referitoare la finanțarea din fondurile alocate de la bugetul de stat nu generează imposibilitatea producerii și difuzării de emisiuni adresate străinătății, fiind implicită probabilitatea finanțării acestora din fonduri proprii ori de la bugetul de stat.

18. Având în vedere considerentele expuse, Președintele Camerei Deputaților apreciază obiecția de neconstituționalitate ca fiind neîntemeiată și propune respingerea acesteia.

19. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Camerei Deputaților, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

20. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

21. **Obiectul sesizării de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune.

22. Autorii sesizării susțin că actul normativ criticat contravine prevederilor constituționale ale art. 7 privind românii din străinătate, art. 31 alin. (1) referitor la dreptul la informație, art. 40 privind dreptul de asociere, precum și ale art. 61 alin. (1) coroborate cu art. 75 referitor la principiul bicameralismului parlamentar.

23. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la verificarea admisibilității acesteia. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, potrivit căruia „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*” Astfel, se constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizarea fiind formulată de un număr de 27 de senatori aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Partidului Mișcarea Populară, care, potrivit dispozițiilor legale, întrunește calitatea de titular al sesizării.

24. Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune a fost inițiată de un număr de 67 de deputați și senatori și înaintată Camerei Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, la data de 22 februarie 2017, pentru a fi luată în dezbateră, în procedură de urgență. Inițiativa legislativă este justificată în *expunerea de motive* de necesitatea soluționării problemelor generate de managementul defectuos al celor două instituții naționale media. Astfel, se susține că modelul clasic al oricărei organizații, inclusiv economice, în care conducerea executivă este net diferențiată de cea deliberativă, nu a fost urmat în cazul acestora, existând, „în momentul de față, câte un președinte — director general, care, pe de o parte, prezidează consiliul de administrație, organismul care ia cele mai importante hotărâri privitoare la funcționarea societății și controlează modul în care conducerea executivă le pune în aplicare și, pe de altă parte, este tocmai cel care pune în aplicare aceste hotărâri. În aceste condiții, pe de o parte, managementul executiv al S.R.R. și, respectiv, al S.R.TV. este aproape imposibil de responsabilizat de către consiliul de administrație, iar, pe de altă parte, în condițiile Legii nr. 41/1994, consiliul de administrație este pedepsit *in corpore* și nediferențiat, împreună cu directorul general, vârful managementului executiv, în cazul funcționării necorespunzătoare a instituției, prin demiterea consecutivă respingerii de către Parlament a raportului de activitate pe anul precedent.” Principala intervenție legislativă constă în separarea celor două funcții, cea de președinte al consiliului de administrație de cea de director general. În cazul unui

management defectuos flagrant, al neîndeplinirii indicatorilor de performanță stabiliți prin contractul de management, directorul general va putea fi schimbat din funcție, prin votul consiliului de administrație, înainte de expirarea mandatului. În mod analog, inițiativa legislativă prevede criterii profesionale și incompatibilități pentru viitorii membri ai consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV., în vederea creșterii eficienței acestor structuri și „diminuării influenței politicii în desemnarea acestora, influență atât de incriminată de-a lungul timpului”.

25. Așa fiind, legea vizează introducerea unor interdicții și incompatibilități în timpul exercitării mandatului pentru membrii consiliului de administrație al S.R.R. și al S.R.TV. (obligația de a renunța la calitatea de membru de partid sau de membru în structurile de conducere ale organizațiilor salariale, interdicția de a face parte din consiliul de administrație al unei societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, care are activitate în domeniul audiovizualului sau cu care S.R.R. sau, după caz, S.R.TV. întreține relații de afaceri sau are interese contrare).

26. Legea prevede introducerea unei dispoziții conform căreia hotărârile consiliului de administrație al S.R.R. și al S.R.TV. sunt publice și vor intra sub incidența prevederilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.

27. De asemenea, o altă intervenție vizează remedierea situației generate de precaritatea resurselor financiare ale S.R.TV. prin instituirea posibilității ca achiziția de licențe, producția și difuzarea evenimentelor de importanță majoră cu caracter cultural, artistic și sportiv, interne sau internaționale, să poată fi finanțată din fonduri alocate de la bugetul de stat.

28. Propunerea legislativă a primit Avizul Consiliului Legislativ, adoptat la data de 26 februarie 2017, prin care această autoritate a avizat favorabil inițiativa.

29. Propunerea legislativă este aprobată, în temeiul art. 75 alin. (2) teza a treia, prin procedura aprobării tacite, de Camera Deputaților, în data de 4 mai 2017, și trimisă spre Camera decizională în aceeași zi. La 20 iunie 2017, Senatul, în temeiul art. 75 și art. 76 alin. (1) din Constituție, adoptă legea *cu amendamente*, și o trimite spre promulgare Președintelui României în data de 3 iulie 2017. În termenul legal, secretarul general al Senatului a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată de un număr de 27 de senatori cu privire la prezenta obiecție de neconstituționalitate.

30. Analizând criticile de neconstituționalitate extrinsecă, Curtea reține cele statuate prin Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009: „potrivit art. 61 din Constituția României, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării, iar structura sa este bicamerală, fiind alcătuit din Camera Deputaților și Senat. Principiul bicameralismului, astfel consacrat, se reflectă însă nu numai în dualismul instituțional în cadrul Parlamentului, ci și în cel funcțional, deoarece art. 75 din Legea fundamentală stabilește competențe de legiferare potrivit cărora fiecare dintre cele două Camere are, în cazurile expres definite, fie calitatea de primă Cameră sesizată, fie de Cameră decizională. Totodată, ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului român și de unicitatea sa ca autoritate legiuitoare a țării, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră. Art. 75 din Legea fundamentală a introdus, după revizuirea și republicarea acesteia în octombrie 2003, soluția obligativității sesizării, în anumite materii, ca primă Cameră, de reflecție, a Senatului sau, după caz, a Camerei Deputaților și, pe cale de consecință, reglementarea rolului de Cameră decizională, pentru anumite materii, a Senatului și, pentru alte materii, a Camerei Deputaților, tocmai pentru a nu exclude o Cameră sau alta din mecanismul legiferării”.

31. De asemenea, dezbateră parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acestora în plenul celor două Camere ale Parlamentului. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 30 aprilie 2008).

32. Pe cale jurisprudențială (Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, sau Decizia nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011), Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care prin procedura legislativă se încălcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ.

33. Cu toate acestea, stabilind limitele principiului bicameralismului, prin Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Curtea a observat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect „deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate [...] în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de Camera de reflecție, ci doar posibilitatea de a o aproba sau de a o respinge”. Sub aceste aspecte, „este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor; prin urmare, lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica sau completa legea astfel cum a fost adoptată de Camera de reflecție, deci de a contribui la procesul de elaborare a legilor, ar echivala cu limitarea rolului său constituțional și cu acordarea unui rol preponderent Camerei de reflecție în raport cu cea decizională în procesul de elaborare a legilor. Într-o atare situație, Camera de reflecție ar elimina posibilitatea Camerei decizionale de a conlucra la elaborarea actelor normative, aceasta din urmă putându-și doar exprima prin vot poziția cu privire la propunerea sau proiectul de lege deja adoptat de Camera de reflecție, ceea ce este de neconceput”. În consecință, Curtea a reținut, prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 937 din 22 noiembrie 2016 că art. 75 alin. (3) din Constituție, atunci când folosește sintagma „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Însă, în acest caz, Camera decizională nu poate modifica substanțial

obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.

34. *Analiza modificărilor adoptate în Camera decizională cu privire la legea supusă controlului de constituționalitate.* Pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, apreciem că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, inițiată de un număr de 67 de deputați și senatori și transmisă Parlamentului, este adoptată de Senatul României, în calitate de Cameră decizională, cu o serie de modificări și completări față de forma adoptată de Camera Deputaților, amendamente care fac obiectul controlului de constituționalitate în prezenta cauză.

35. Din analiza comparativă a conținutului normativ al actelor adoptate în prima Cameră sesizată (Camera Deputaților), respectiv în Camera decizională (Senatul), Curtea observă că aceasta din urmă aduce completări propunerii legislative, modificând o parte din articolele inițiale și introducând altele noi. Modificările criticate de autorii sesizării de neconstituționalitate, sub aspectul încălcării principiului bicameralismului, vizează mai multe aspecte, care vor fi examinate în continuare de instanța constituțională.

36. Propunerea legislativă a avut în vedere modificarea dispozițiilor art. 29 din Legea nr. 41/1994, prima Cameră sesizată adoptând textul de lege în următoarea redactare: „(1) *Directorul general poate fi schimbat din funcție înainte de expirarea mandatului, prin votul majorității membrilor consiliului de administrație, în cazul încălcării prevederilor legale, al săvârșirii unor abateri grave, al neîndeplinirii indicatorilor de performanță stabiliți prin contractul de management, precum și în cazul în care, prin rapoarte de audit a căror efectuare se stabilește de consiliul de administrație, se constată o activitate economico-financiară neperformantă a societății.*

(2) *În cazul demiterii directorului general, conform prevederilor alin. (1), sau al demisiei acestuia, vacantarea postului este anunțată public în termen de cel mult 15 zile calendaristice; o nouă selecție de proiecte de management va fi organizată în cel mult 60 de zile calendaristice de la anunțul public.*

(3) *Până la ocuparea postului, consiliul de administrație va desemna, cu majoritate de voturi, un director general interimar dintre membrii comitetului director.”*

37. Camera decizională completează reglementarea cu un nou alineat, potrivit căruia „(4) *Numirile și angajările efectuate de directorul general interimar se fac pe perioade determinate, până la limita mandatului acestuia*”, care, susțin autorii sesizării, nu a fost dezbătut și supus votului în Camera Deputaților, deși este o normă cu impact asupra principiului securității raporturilor juridice.

38. Din analiza comparată a dispozițiilor legale în vigoare (Legea nr. 41/1994) cu cele ale legii supuse controlului de constituționalitate, Curtea observă că alineatul completator, pe lângă faptul că stabilește cu caracter restrictiv o atribuție a directorului general interimar, norma dând efectivitate scopului urmărit de inițiator, nici nu are caracter de nouă, fiind prevăzut de forma în vigoare a Legii nr. 41/1994, la art. 30 alin. (2) teza a doua, potrivit căreia „*Numirile și angajările efectuate de directorul general interimar se fac pe perioade determinate, până la limita mandatului acestuia*”. Legiuitorul optează pentru completarea dispozițiilor art. 29, în sensul prezervării acestei soluții legislative, în condițiile în care legea modificatoare abrogă art. 30, în integralitatea sa. Prin urmare, **Camera decizională a acționat în sfera sa de competență, completând o normă**

care a fost supusă dezbaterii celor două Camere, prin preluarea unei soluții legislative pe care legea supusă modificării deja o consacră.

39. O altă critică privește modificarea adusă dispozițiilor art. 39 alin. (1) și abrogarea art. 39 alin. (5) din Legea nr. 41/1994, care nu au fost prevăzute în propunerea inițială și nu au fost dezbătute în prima Cameră sesizată, art. 39 alin. (1) dobândind următorul conținut: „(1) *Sursele financiare ale celor două societăți se constituie din alocații de la bugetul de stat și din venituri proprii.*”

40. În prezent, dispozițiile art. 39 alin. (1) și (5) din Legea nr. 41/1994 au următorul conținut: „(1) *Sursele financiare ale celor două societăți se constituie din alocații de la bugetul de stat, din venituri proprii și din alte surse.*[...]

(5) *Din veniturile realizate din alte surse, consiliul de administrație poate hotărî utilizarea unor sume pentru dotări și rețehnologizare.*”

41. În opinia autorilor sesizării, modificarea operată este substanțială, întrucât elimină din textul legii posibilitatea legală ca S.R.R. și S.R.TV. să obțină venituri și din alte surse, limitând sursele financiare ale celor două societăți la alocații de la bugetul de stat și la veniturile proprii. Analizând dispozițiile criticate prin raportare la normele privind finanțarea societăților naționale de media, Curtea reține că, prin Legea nr. 1/2017 privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 15 din 6 ianuarie 2017, s-a modificat Legea nr. 41/1994, stabilindu-se că prin legea bugetară anuală se aprobă fondurile de la bugetul de stat, alocate Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare (art. 41), și că veniturile proprii ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune provin, după caz, din sume încasate din realizarea obiectului de activitate, sume încasate din publicitate, sume încasate din amenzi și despăgubiri civile, donații și sponsorizări, alte venituri realizate potrivit legii (art. 40). În Expunerea de motive la Legea nr. 1/2017, s-a arătat că, prin eliminarea taxelor radio și tv atât pentru persoanele fizice, cât și pentru persoanele juridice, „cheltuielile de bază ale Radioului și Televiziunii Române vor fi susținute de la bugetul de stat, ceea ce va asigura o transparență sporită și acest lucru va putea conduce la eficientizarea activității, sumele alocate putând fi urmărite cu mai multă atenție. De asemenea, cele două instituții se vor putea finanța în continuare din celelalte categorii de venituri proprii care le rămân la dispoziție (publicitate, donații, sponsorizări etc.)”.

42. În acest context, **modificarea legislativă operată constituie o măsură în continuarea procesului de transparentizare a surselor de finanțare a celor două societăți naționale media**, limitând sursa veniturilor acestora la alocațiile din bugetul de stat, respectiv la categoriile de venituri proprii prevăzute de lege. Măsura nu se abate de la scopul urmărit de inițiatorul propunerii legislative, ci constituie expresia unei reglementări univoce, corespunzătoare cu finalitatea legii, aceea a asigurării resurselor financiare suficiente, dar în egală măsură corespunzătoare unor standarde de transparență a activității acestor instituții, care prestează servicii publice autonome de interes național. Modificarea operată în Camera decizională **nu aduce elemente noi în cuprinsul legii pe care o modifică**, elemente care nu au fost supuse dezbaterii primei Camere sesizate și care ar schimba esențial conținutul normativ al legii, **ci doar abrogă parțial norme aflate în vigoare**, în scopul asigurării unui cadru legislativ unitar și coerent.

43. Criticile sunt formulate și cu privire la modificarea art. 41 din Legea nr. 41/1994, Camera decizională (Senatul) adoptând

dispozițiile cu următorul conținut: „(1) *Prin legea bugetară anuală se aprobă fondurile de la bugetul de stat, alocate Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare, incluzând fondurile necesare pentru realizarea emisiunilor în limbile minorităților naționale.*

(2) *Sumele alocate de la bugetul de stat pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, se asigură global de la un singur titlu de cheltuială și se utilizează potrivit prevederilor prezentei legi.*

(3) *Sumele alocate potrivit alin. (2) pot fi credite bugetare sau credite de angajament, în funcție de necesitățile celor două societăți.*

(4) *Fondurile rămase la sfârșitul anului din veniturile proprii rămân la dispoziția societăților și se cuprind în bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei societăți.*”

44. Inițial, Camera Deputaților a dezbătut și adoptat exclusiv modificarea art. 41 prin introducerea după alin. (1) a alin. (11), cu următorul cuprins: „*Din fondurile alocate de la bugetul de stat prin legea bugetară anuală se pot finanța și achiziția de licențe, producția și difuzarea evenimentelor de importanță majoră cu caracter cultural, artistic și sportiv, interne sau internaționale, stabilite conform legii.*”

45. Din analiza modificărilor adoptate la art. 41 alin. (1), Curtea observă că, față de reglementarea în vigoare, noile dispoziții prevăd în mod expres că fondurile de la bugetul de stat, alocate Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare, cuprind și fondurile necesare pentru realizarea emisiunilor în limbile minorităților naționale. Completarea aduce claritate și predictibilitate cu privire la finanțarea acestor programe și este în acord cu celelalte prevederi ale Legii nr. 41/1994 privind rolul și atribuțiile pe care le au S.R.R. și S.R.TV. Astfel, potrivit art. 4 alin. (1) din lege, „*ca servicii publice în realizarea obiectivelor generale de informare, educație, divertisment, sunt obligate să prezinte, în mod obiectiv, imparțial, realitățile vieții social-politice și economice interne și internaționale, să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice, să promoveze, cu competență și exigență, valorile limbii române, ale creației autentice culturale, științifice, naționale și universale, ale minorităților naționale, precum și valorile democratice, civice, morale și sportive, să militeze pentru unitatea națională și independența țării, pentru cultivarea demnității umane, a adevărului și justiției.*” De asemenea, în temeiul art. 7 alin. (1) și (3) din lege, S.R.R. și S.R.TV. vor promova și vor încuraja difuzarea de creații audiovizuale românești, „*din creația europeană difuzată cel puțin 30% va fi creație românească, inclusiv creații specifice minorităților naționale.*” În acest sens, S.R.R. și S.R.TV. au, fiecare după profilul său, ca obiect de activitate „*realizarea programelor de radiodifuziune sau de televiziune în limba română, în limbile minorităților naționale sau în alte limbi, cu scop informativ, cultural, educativ și de divertisment*” [art. 15 lit. a) din lege].

46. În ceea ce privește modificarea propusă de inițiatori, însușită de prima Cameră sesizată, dar eliminată de Camera decizională, Curtea reține că, din punct de vedere al conținutului normativ, astfel cum s-a arătat în prealabil, forma adoptată de Camera Deputaților, Cameră de reflecție, diferă doar în aparență de cea adoptată de Senat, Cameră decizională. Cu privire la aceste aspecte, se observă că, **deși există diferențe de redactare între cele două forme ale legii adoptate de cele două Camere, soluția legislativă referitoare la sumele alocate de la bugetul de stat pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare ale celor două societăți a fost supusă dezbaterii ambelor Camere**, fiecare dintre acestea

exercitându-și dreptul propriu de a aduce modificări, completări sau eliminări dispozițiilor care au făcut obiectul inițiativei legislative. A interpreta că doar intervenția primei Camere s-a realizat cu respectarea competențelor proprii ale acesteia, în vreme ce Camera decizională și-a depășit aceste competențe, ar echivala cu limitarea rolului constituțional al acesteia din urmă și cu acordarea unui rol preponderent, chiar decisiv, Camerei de reflecție în procesul de elaborare a legii, cu consecința lipsirii Camerei decizionale de competența sa de a modifica, completa sau abroga legea, astfel cum aceasta a fost adoptată de Camera de reflecție. Or, așa cum a statuat Curtea prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, art. 75 alin. (3) din Constituție, atunci când folosește sintagma „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptat/ă de prima Cameră sesizată să fie dezbătut/ă în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări.

47. Pe de altă parte, Curtea constată că **soluția legislativă adoptată de Camera decizională este mai cuprinzătoare, acoperind inclusiv ipoteza avută în vedere de inițiatori și de prima Cameră sesizată.** Reglementarea generală referitoare la alocarea de fonduri de la bugetul de stat în scopul acoperirii cheltuielilor de funcționare și dezvoltare a S.R.R. și S.R.TV. vizează, printre altele, și finanțarea achiziției de licențe, a producției și difuzării evenimentelor de importanță majoră cu caracter cultural, artistic și sportiv, interne sau internaționale, stabilite conform legii. Se constată, așadar, că, sub acest aspect, dispozițiile legale adoptate în Camera decizională nu generează un vid legislativ cu impact negativ asupra dreptului fundamental al cetățenilor la informare.

48. O altă critică vizează abrogarea, în integralitate, a art. 42 din Legea nr. 41/1994, care, în prezent, prevede că: **„(1) Finanțarea necesară producerii și difuzării emisiunilor radiofonice și de televiziune adresate străinătății, inclusiv prin intermediul persoanelor juridice înființate sau în cadrul cărora Societatea Română de Radiodifuziune, respectiv Societatea Română de Televiziune, dețin calitatea de asociat/acționar, precum și pentru dezvoltarea acestei activități se asigură din fondurile alocate de la bugetul de stat, prin intermediul bugetelor celor două instituții.**

(1) Finanțarea necesară acoperirii cheltuielilor Direcției formații muzicale se asigură de către Societatea Română de Radiodifuziune integral de la bugetul de stat.

(2) Sumele necesare se evidențiază separat în bugetul fiecărei societăți, pe baza programelor stabilite potrivit legii.”

49. Din analiza comparată a dispozițiilor legale în vigoare din Legea nr. 41/1994 cu cele ale legii supuse controlului de constituționalitate, Curtea observă că, potrivit art. 16 din lege, S.R.R. și S.R.TV. „elaborează și transmit spre difuzare programe în limba română și în alte limbi, adresate ascultătorilor și telespectatorilor din întreaga lume, pentru a promova imaginea României și politica sa internă și externă”. În acest scop, în cadrul celor două societăți funcționează departamente de emisiuni pentru străinătate. Deși această prevedere se referă, generic, la întreaga lume, deci o audiență generală, destinată tuturor categoriilor de ascultători și telespectatori, programele difuzate de cele două societăți prezintă un interes deosebit pentru românii din afara granițelor. Convenția europeană privind televiziunea transfrontieră, adoptată la Strasbourg la 5 mai 1989, la care România este parte, asigură posibilitatea difuzării programelor S.R.R. și S.R.TV. pe teritoriile tuturor statelor părți, însă nu scutește cele două societăți de la respectarea condițiilor procedurale pentru o astfel de difuzare. Unele state impun, în cadrul acestor condiții procedurale necesare pentru difuzarea programelor, și existența unor persoane juridice cu sau fără scop patrimonial prin intermediul cărora să fie difuzate programele radiodifuzorilor și televiziunilor străine. Pentru realizarea acestor obiective, prin Legea nr. 71/2014

au fost introduse prevederi exprese în Legea nr. 41/1994, respectiv a fost modificat art. 43, astfel încât să permită S.R.R. și S.R.TV. să înființeze persoane juridice, cu sau fără scop patrimonial, în România sau în străinătate. **Aceste dispoziții legale nu au suferit nicio modificare prin legea supusă controlului de constituționalitate.**

50. Însă, abrogarea art. 42 din lege survine în contextul noii viziuni a legiuitorului cu privire la finanțarea societăților naționale de media, respectiv de a limita sursa veniturilor acestora la alocațiile din bugetul de stat și la categoriile de venituri proprii prevăzute de lege. **Intervenția legislativă este inerentă modificării operate asupra art. 39 din lege, art. 42 dobândind caracter superfluu, întrucât nu reglementează altceva decât sursele de finanțare necesare producerii și difuzării emisiunilor radiofonice și de televiziune adresate străinătății.** Așadar, Curtea apreciază că abrogarea art. 42 este expresia unei bune sistematizări a actului normativ și este de natură a elimina paralelismele normative în cadrul acestuia.

51. În fine, criticile de neconstituționalitate extrinsecă vizează introducerea unui nou articol, art. II, cu următorul conținut: **„(1) În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Parlamentul României va proceda la numirea unor noi consilii de administrație la Societatea Română de Radiodifuziune și la Societatea Română de Televiziune.**

(2) La data intrării în vigoare a numirilor noilor consilii de administrație, mandatele consiliilor de administrație ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune aflate în funcție încetează de drept.

(3) Până la numirea în funcție a directorului general, președintele consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune, respectiv al Societății Române de Televiziune îndeplinește și atribuțiile acestuia.”

52. Pentru a stabili sfera de incidență și efectele noii reglementări, Curtea consideră necesară **analiza dispozițiilor legale în vigoare referitoare la mandatul consiliilor de administrație ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune.** Prevederile legale incidente sunt cele ale art. 19 alin. (1), art. 20 alin. (1), (3)—(5), art. 21 și ale art. 39 alin. (4) coroborate cu art. 46 alin. (3) și (7) din Legea nr. 41/1994.

53. Astfel, în temeiul art. 19 alin. (1), **„Membrii Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune, respectiv al Societății Române de Televiziune, sunt desemnați prin votul majorității deputaților și senatorilor în ședința comună a celor două Camere.”**

54. Potrivit art. 20 din lege, **„(1) Membrii consiliului de administrație sunt numiți pe o perioadă de 4 ani.[...]**

(3) Comisiile permanente de specialitate, reunite, ale celor două Camere pot propune, cu votul majorității membrilor plenului Parlamentului, demiterea oricărui membru al consiliului de administrație, a cărui activitate este necorespunzătoare. Parlamentul decide prin votul majorității. Locul devenit vacant în acest mod sau din orice alt motiv se ocupă de către supleantul titularului.

(4) În cazul în care locul vacant nu poate fi ocupat de supleant, cei prevăzuți la art. 19 alin. (2) vor face o propunere de înlocuire, care urmează să fie supusă votului, în condițiile în care s-a făcut numirea inițială. Mandatul membrilor astfel numiți expiră odată cu mandatul întregului consiliu de administrație.

(5) Locurile vacante în consiliul de administrație al fiecărei societăți sunt anunțate public în termen de 15 zile.”

55. Articolul 21 dispune că **„(1) În situația în care procedura de numire a consiliului de administrație nu este definitivată de către Parlament în decursul legislaturii în care a fost declanșată, după constituirea noului Parlament aceasta se va relua.**

(2) Dacă, din cauza situației prevăzute la alin. (1), consiliul de administrație căruia îi expiră mandatul nu poate fi înlocuit,

acestui a i se prelungește mandatul până la numirea noului consiliu de administrație.

(3) Când situația prevăzută la alin. (1) intervine într-un moment în care, din diferite motive, nu există nici consiliu de administrație, nici președinte legal numit, Parlamentul, la propunerea comisiilor permanente de specialitate, numește un director interimar, cu mandat bine definit.

(4) Prelungirea mandatului sau durata interimatului nu poate fi mai mare de 6 luni.”

56. În cadrul activității de control parlamentar, prevăzut la art. 31 alin. (5) din Constituție, dispozițiile art. 39 alin. (4) prevăd că „Conturile de execuție a bugetelor celor două societăți vor fi prezentate Parlamentului odată cu rapoartele anuale, cu avizul comisiilor pentru cultură, artă și mijloace de informare în masă, precum și al celor pentru buget, finanțe, reunite, ale celor două Camere ale Parlamentului și vor fi date publicității”; dispozițiile art. 46 alin. (3) și (7) prevăd că „(3) Raportul anual, împreună cu contul de execuție bugetară al fiecărei societăți, va fi depus până la data de 15 aprilie a anului următor și, cu avizul comisiilor pentru cultură, artă și mijloace de informare în masă, vor fi supuse dezbaterii și aprobării celor două Camere reunite”, astfel că „(7) Respingerea de către Parlament a raportului anual atrage demiterea, de drept, a consiliului de administrație respectiv.”

57. Aplicarea dispozițiilor legale menționate mai sus a condus la situații de fapt și de drept diferite în ceea ce privește cele două societăți naționale media.

58. Astfel, cu privire la Societatea Română de Radiodifuziune, în temeiul prevederilor art. 67 din Constituție și ale art. 20 alin. (1) și (2) din Legea nr. 41/1994, Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună din 16 iunie 2014, au adoptat Hotărârea nr. 24/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 17 iunie 2014, prin care au desemnat Consiliul de administrație al Societății Române de Radiodifuziune, pentru o perioadă de 4 ani, începând cu data de 29 iunie 2014. În aceeași zi, a fost adoptată și Hotărârea nr. 29/2014, publicată în același monitor, prin care a fost numit președintele Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune pentru un mandat de 4 ani, începând cu data de 29 iunie 2014. Ulterior, la data de 20 decembrie 2014, ca urmare a vacanței unor mandate, în temeiul prevederilor art. 19 și ale art. 20 alin. (4) din Legea nr. 41/1994, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 45/2014 privind desemnarea unor membri ai Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune, prevăzându-se expres că mandatul membrilor numiți prin această hotărâre încetează la data de 28 iunie 2018.

59. La data de 26 aprilie 2017, în temeiul prevederilor art. 39 alin. (4) și ale art. 46 alin. (3) și (7) din Legea nr. 41/1994, Parlamentul adoptă Hotărârea nr. 27/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 302 din 27 aprilie 2017, prin care respinge Raportul de activitate și Contul de execuție bugetară ale Societății Române de Radiodifuziune pe anul 2015. Potrivit art. 2 din hotărâre, „la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, Consiliul de administrație al Societății Române de Radiodifuziune este demis de drept”. În aceeași zi, prin Hotărârea nr. 28/2017, publicată în același monitor oficial, Parlamentul respinge și Raportul de activitate și Contul de execuție bugetară ale Societății Române de Radiodifuziune pe anul 2016. De asemenea, în temeiul prevederilor art. 21 alin. (3) și ale art. 26 alin. (4) și având în vedere dispozițiile art. 46 alin. (7) din Legea nr. 41/1994, Parlamentul adoptă Hotărârea nr. 33/2017, publicată în același monitor oficial, prin care numește directorul general interimar al Societății Române de Radiodifuziune, începând cu data de 26 aprilie 2017, până la numirea de către Parlament a noului Consiliu de administrație al Societății Române de Radiodifuziune și a președintelui

Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune.

60. În concluzie, în prezent, S.R.R. nu are Consiliu de administrație, managementul instituției fiind asigurat de un director general interimar.

61. Cu privire la Societatea Română de Televiziune, în temeiul prevederilor art. 67 din Constituție și ale art. 20 alin. (1) din Legea nr. 41/1994, Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună din 1 aprilie 2014, au adoptat Hotărârea nr. 16/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 232 din 1 aprilie 2014, prin care au desemnat Consiliul de administrație al Societății Române de Televiziune, pentru o perioadă de 4 ani, începând cu data de 1 aprilie 2014.

62. La data de 23 septembrie 2015, în temeiul prevederilor art. 39 alin. (4) și ale art. 46 alin. (3) și (7) din Legea nr. 41/1994, Parlamentul adoptă Hotărârea nr. 42/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 717 din 23 septembrie 2015, prin care respinge Raportul de activitate și Contul de execuție bugetară ale Societății Române de Televiziune pe anul 2014. Potrivit art. 2 din hotărâre, „la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, Consiliul de administrație al Societății Române de Televiziune este demis de drept”.

63. La data de 22 martie 2016, în temeiul prevederilor art. 19 și ale art. 20 alin. (1) și (2) din Legea nr. 41/1994, Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună, au adoptat Hotărârea nr. 5/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 212 din 22 martie 2016, prin care au desemnat Consiliul de administrație al Societății Române de Televiziune pentru o perioadă de 4 ani, începând cu data de 22 martie 2016. Ulterior, prin Hotărârea nr. 13 din 10 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 10 mai 2016, Parlamentul a numit președintele Consiliului de administrație al Societății Române de Televiziune, pentru o perioadă de 4 ani, începând cu data de 10 mai 2016, până la finalizarea mandatului Consiliului de administrație.

64. La data de 26 aprilie 2017, prin hotărârile nr. 25/2017 și nr. 26/2017, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 302 din 27 aprilie 2017, Parlamentul a aprobat Rapoartele de activitate ale Consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune și Conturile de execuție bugetară pe anul 2013, respectiv pe anul 2014.

65. Până în prezent, Parlamentul nu a luat în dezbateri și nu a aprobat Rapoartele anuale și conturile de execuție bugetare ale S.R.TV. pe anii 2015 și 2016. În concluzie, mandatul de 4 ani al Consiliului de administrație al Societății Române de Televiziune, începând cu data de 22 martie 2016, este în curs. De asemenea, este în curs mandatul președintelui Consiliului de administrație.

66. În acest context, dispozițiile art. 11 care prevăd că, în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate, Parlamentul României va proceda la numirea unor noi consilii de administrație la Societatea Română de Radiodifuziune și la Societatea Română de Televiziune, cu consecința că, de la data intrării în vigoare a numirilor noilor consilii de administrație, mandatele consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. aflate în funcție încetează de drept, modifică în mod substanțial forma legii adoptate în prima Cameră sesizată, introducând o nouă cauză de încetare a mandatelor consiliilor de administrație. Așa cum s-a precizat în prealabil, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura legislativă, se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. În ipoteza analizată sunt întrunite cumulativ cele

doă criterii, ceea ce este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ. Cu alte cuvinte, **Senatul, adoptând modificările propuse de inițiator și însușite de prima Cameră** referitoare la separarea funcției de președinte al consiliului de administrație de cea de director general al societăților naționale de media, introducerea unor criterii pentru numirea ca membrii titulari sau supleanți în consiliul de administrație, introducerea unor interdicții și incompatibilități în timpul exercitării mandatului pentru membrii consiliului de administrație, numirea directorului general pe baza unei selecții de proiecte de management, cu posibilitatea demiterii acestuia din funcție înainte de expirarea mandatului de 4 ani prin votul majorității membrilor consiliului de administrație, **a reglementat, în plus, ca toate aceste dispoziții să se aplice, deci să producă efecte juridice, în termen de 90 de zile de la intrarea lor în vigoare, fără a ține seama că dispozițiile Legii nr. 41/1994 (art. 20) prevăd norme de drept material cu privire la durata de 4 ani a mandatului consiliului de administrație în baza cărora, în prezent, funcționează în mod legal conducerea a cel puțin uneia dintre cele două societăți media.** Prin urmare, Curtea constată că, adoptând art. II din legea supusă controlului de constituționalitate, **Senatul a depășit limitele constituționale impuse de principiul bicameralismului, încălcând, astfel, art. 61 alin. (2) din Constituție.**

67. Pe de altă parte, Curtea apreciază că dispozițiile art. II din lege ridică *vădite probleme de neconstituționalitate intrinsecă, sub aspectul principiului neretroactivității legii civile, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.* Astfel, în jurisprudența sa, concretizată, de exemplu, prin Decizia nr. 3 din 2 februarie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 17 mai 1993, Curtea a statuat că legea posterioară nu poate atinge dreptul născut sub imperiul legii anterioare, deoarece ar însemna ca legea nouă să fie aplicată retroactiv, contrar prevederilor art. 15 alin. (2) din Constituție și cerințelor legate de asigurarea stabilității raporturilor juridice. Noua lege poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, poate suprima acest drept sau, ceea ce, în fond, este similar, îl poate înlocui cu un alt drept care astfel se naște. De asemenea, prin Decizia nr. 330 din 27 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 28 ianuarie 2002, sau prin Decizia nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, Curtea a statuat că o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că, în aceste cazuri, legea nouă nu face altceva decât să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare. Din aceste decizii rezultă că retroactivitatea legii privește modificarea unei situații pentru trecut, iar nu reglementarea diferită a unei situații juridice pentru viitor.

68. Cu referire expresă la aplicarea principiului neretroactivității în privința mandatelor legale, prin Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, Curtea a statuat că legiuitorul este liber să redimensioneze, printr-o lege nouă, durata mandatelor funcțiilor de conducere în alt fel decât legea în vigoare, dar numai pentru viitor, nu și pentru mandatele în curs, altfel ar însemna să nesocotească regula neretroactivității legii, care este normă de nivel constituțional, prevăzută în art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală. În speță, era vorba despre reducerea duratei mandatului în exercitarea unor funcții de conducere de către magistrați. Aceași decizie a fost invocată

drept precedent atunci când s-a pus în discuție posibilitatea măririi duratei mandatului unor aleși locali, în urma propunerii de a se organiza împreună alegerile locale cu cele legislative. Astfel, prin Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2012, Curtea a constatat că reglementarea criticată, care stabilea că în anul 2012 alegerile pentru autoritățile administrației publice locale vor avea loc la data alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat, precum și că primarii, președinții consiliilor județene, consilierii locali și consilierii județeni în funcție își exercită mandatul până la data validării noilor aleși, crea premisa ca mandatele acestora să fie prelungite cu un termen ce poate depăși 6 luni. În consecință, redimensionând durata mandatelor în curs ale aleșilor locali, legea criticată încălca principiul neretroactivității legii.

69. În același sens, pronunțându-se asupra unei norme care introducea o nouă cauză de încetare a mandatului aleșilor locali pentru un comportament manifestat anterior intrării în vigoare a normei respective, Curtea a statuat că „În condițiile în care legea își propune să modifice statutul dobândit la data începerii mandatului, prin instituirea unui caz nou de încetare a acestuia legea devine retroactivă. Art. 15 alin. (2) din Constituție consacra principiul neretroactivității legii, în sensul că o lege, odată adoptată de Parlament, va putea produce efecte juridice numai pentru viitor” (Decizia nr. 61 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2007). De asemenea, amintim Decizia nr. 681 din 27 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iulie 2012, prin care Curtea a constatat că „dispozițiile articolului unic pct. 18, prin care se modifică art. 364 alin. (2) din Legea nr. 1/2011 și care prevăd că mandatele în curs ale organelor de conducere ale universităților se exercită, până la finalizarea lor, în condițiile în care au fost obținute, în ceea ce privește drepturile, obligațiile, compatibilitățile și incompatibilitățile, sunt retroactive, încălcând art. 15 alin. (2) din Constituție privind principiul neretroactivității legii civile. Legea educației naționale nr. 1/2011 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011 și a intrat în vigoare, cu excepția unor articole, la 30 de zile de la această publicare. Aplicarea noilor prevederi legale ar afecta stabilitatea raporturilor juridice încheiate în baza Legii nr. 1/2011.” O soluție identică a pronunțat Curtea prin Decizia nr. 713 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 56 din 23 ianuarie 2015, când a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art. III din Legea nr. 115/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, prevederi care reglementau aplicarea modificărilor și completărilor aduse prin respectiva lege și mandatelor consiliilor de mediere în exercițiu la data intrării în vigoare a noii legi.

70. În concluzie, *întrucât regimul juridic al mandatelor consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. este deja reglementat prin norme juridice în vigoare, care produc efecte juridice, Curtea constată că orice modificare a acestui regim, sub aspectul condițiilor de numire a membrilor, interdicțiilor, incompatibilităților sau cauzelor de încetare a mandatelor, nu se poate realiza decât cu respectarea principiului neretroactivității legii civile. Toate aceste modificări nu pot viza decât o situație viitoare, care se va naște după intrarea în vigoare a noii legi, și nicidecum situații juridice constituite sub imperiul vechii legi, respectând dispozițiile în vigoare la data constituirii lor.*

71. Deși, în aparență, în ceea ce privește situația S.R.R., care nu are consiliu de administrație, managementul instituției fiind asigurat de un director general interimar, noua reglementare pare a pune capăt acestui interimar, în realitate, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, respectiv art. 21 alin. (4)

din Legea nr. 41/1994, „durata interimatului nu poate fi mai mare de 6 luni”, astfel că, în acest interval, Parlamentul este oricum obligat a face toate demersurile legale pentru a numi un nou consiliu de administrație. Întrucât directorul general interimar al S.R.R. a fost numit începând cu data de 26 aprilie 2017, mandatul său urmează a se încheia în data de 25 octombrie 2017, dată până la care Parlamentul trebuie să numească un management definitiv al societății. Așa fiind, în aplicarea dispozițiilor legale în vigoare, Parlamentul este obligat să adopte o hotărâre prin care să desemneze noul consiliu de administrație, independent de intrarea sau nu în vigoare a noilor dispoziții modificatoare. Astfel, reglementarea tranzitorie, particulară, vine să se suprapună peste norma cu caracter general, creând premisa lipsirii acesteia din urmă de efecte juridice, în mod retroactiv, în ipoteza în care legea supusă controlului intră în vigoare după numirea noului consiliu de administrație.

72. Așadar, **Curtea constată că dispozițiile legale cuprinse în art. II din lege, care prevăd numirea unor noi consilii de administrație la Societatea Română de Radiodifuziune și la Societatea Română de Televiziune, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a noii legi, cu consecința încetării de drept a mandatului consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. aflate în funcție, sunt neconstituționale, întrucât încalcă art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală.**

73. Analizând criticile de neconstituționalitate intrinsecă, Curtea reține că o primă critică este cea referitoare la modificarea art. 20 din Legea nr. 41/1994, legiuitorul introducând un nou alineat, alineatul (21), care la litera a) are următorul cuprins: „(21) Pe timpul exercitării mandatului, membrii consiliului de administrație:

a) sunt obligați să renunțe la calitatea de membru de partid, sau, după caz, de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale.”

74. Critica este raportată la dispozițiile art. 40 din Constituție, care consacră dreptul de asociere. Având în vedere conținutul normativ al dispoziției criticate, Curtea apreciază necesară o analiză distinctă a celor două teze ale normei, fiecare instituind o interdicție de sine-stătătoare.

75. Cu privire la prima teză — renunțarea la calitatea de membru de partid —, Curtea ia act de jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și de Recomandările Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) referitoare la dreptul de asociere în partide politice. Curtea de la Strasbourg consideră că libertatea de asociere nu este absolută, art. 11 paragraful 2 din Convenție permițând statelor să intervină pentru protejerea instituțiilor de drept și a drepturilor și libertăților altora, dacă sunt amenințate prin activitățile sau intențiile unei asociații cu caracter politic. Cu toate acestea, marja de apreciere a statului este una limitată, fiind necesar ca excepțiile de la regula respectării dreptului de asociere să fie interpretate strict și impuse numai cu motive convingătoare și imperative, de natură a justifica restricționarea dreptului. Marja limitată de apreciere a Statului face obiectul supravegherii europene riguroase atât asupra legii, cât și asupra deciziilor de aplicare a acesteia, inclusiv asupra deciziilor judiciare (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 17 februarie 2004, pronunțată în Cauza *Gorzelik și alții împotriva Poloniei*, paragrafele 94 și 95, Hotărârea din 10 iulie 1998, pronunțată în Cauza *Sidiropoulos și alții împotriva Greciei*, paragraful 40, Hotărârea din 2 octombrie 2001, pronunțată în Cauza *Stankov și Organizația Macedoneană Unită Ilinden împotriva Bulgariei*, paragraful 84).

76. Totodată, Comisia de la Veneția reține, în „Ghidul asupra legislației partidelor politice întocmit de OSCE/ODIHR și Comisia de la Veneția” (adoptat la cea de-a 84-a Sesiune

plenară a Comisiei de la Veneția din 15—16 octombrie 2010), că dreptul persoanei de a se asocia și de a forma partide politice trebuie, în cea mai mare măsură posibilă, să fie liber de orice interferență. Deși pot exista limitări ale acestui drept, aceste limite trebuie strict prevăzute și numai rațiuni convingătoare și imperative pot justifica restrângerea libertății de asociere. Limitările trebuie să fie prescrite de lege, necesare într-o societate democratică și să constituie o măsură proporțională cu cauza care le determină (paragraful 14). Orice limitare impune dreptului individului la liberă asociere și exprimare trebuie să aibă fundamentul în Constituție sau într-un act al Parlamentului. Constituția statului sau actele Parlamentului trebuie să respecte dreptul de asociere, așa cum acesta este consacrat în actele internaționale sau regionale relevante (paragraful 16).

77. Constituția României consacră, în art. 40, dreptul de asociere, astfel că, potrivit alin. (1), „Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere”. Limitările impuse dreptului de asociere în partide politice sunt reglementate expres de norma constituțională și privesc scopurile ori activitatea partidelor politice [potrivit alin. (2)], sunt neconstituționale partidele sau organizațiile care militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României, iar, potrivit alin. (4), sunt interzise asociațiile cu caracter secret] sau calitatea persoanelor care pot dobândi statutul de membru de partid [potrivit alin. (3)], nu pot face parte din partide politice judecătoria Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică].

78. Limitele libertății de asociere, prevăzute în art. 40 alin. (2)—(4) din Constituția României, concordă întru totul cu noțiunea de libertate, care nu este și nu poate fi înțeleasă ca un drept absolut. Teoriile de filosofie a dreptului promovate de societățile democratice admit că libertatea unei persoane se termină acolo unde începe libertatea altei persoane. În acest sens, art. 57 din Constituție prevede expres obligația cetățenilor români, cetățenilor străini și apatrizilor de a-și exercita drepturile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți. O limitare identică este, de asemenea, prevăzută în art. 11 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în conformitate cu care „Exercitarea acestor drepturi (n.r. — dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere) nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat”, precum și în art. 22 paragraful 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care are un conținut identic cu cel din Convenție. **În ceea ce privește art. 40 alin. (3) din Constituția României, fiind o normă cu caracter restrictiv, de natură să circumscrie cadrul în care poate fi exercitat dreptul de asociere, enumerarea realizată de textul constituțional este una strictă și limitativă.** Astfel, interdicția deținerii calității de membru al unui partid politic vizează doar „judecătoria Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiștii și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică”. **Întrucât limitele impuse acestei libertăți constituționale sunt ele însele de rang constituțional, stabilirea conținutului libertății de asociere este de strictă interpretare, nicio altă limită nefiind admisă decât cu încălcarea literei și spiritului art. 40 din Constituție.** Din analiza dispozițiilor constituționale,

rezultă că Legea fundamentală română oferă **un standard maximal de protecție a dreptului de asociere**, în acord cu exigențele tratatelor internaționale la care România este parte.

79. În acest context normativ de rang constituțional, ceea ce prezintă relevanță sub aspectul soluționării criticilor de neconstituționalitate formulate este stabilirea sferei de incidență a sintagmei „și alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică”, prevăzute de art. 40 alin. (3) din Constituție.

80. Determinarea calității de funcționar public se realizează prin lege și are la bază criteriile reglementate de art. 2 din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici. Astfel, funcționarul public este persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică. Funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală, administrația publică locală și autoritățile administrative autonome. Legea stabilește, de asemenea, activitățile desfășurate de funcționarii publici, care implică exercitarea prerogativelor de putere publică, clasificarea funcțiilor publice și categoriile de funcționari publici. Așadar, Legea nr. 188/1999 reprezintă cadrul legal cu caracter de normă generală, de drept comun, în materia funcției publice și a persoanei care o exercită, funcționarul public. De asemenea, legi cu caracter special pot reglementa cu privire la acest domeniu. În acest sens, chiar art. 5 din Legea nr. 188/1999 prevede că pot beneficia de statute speciale funcționarii publici care își desfășoară activitatea în cadrul serviciilor publice din structurile de specialitate ale Parlamentului României, Administrației Prezidențiale, Consiliului Legislativ, serviciilor diplomatice și consulare, ale autorității vamale, poliției și ale altor structuri ale Ministerului Afacerilor Interne, precum și ale altor servicii publice stabilite prin lege.

81. Curtea constată, prin urmare, că legile infraconstituționale pot reglementa statutul juridic al diferitelor categorii de funcționari publici, statut care poate să prevadă, pe lângă drepturi, libertăți și obligații, o serie de interdicții și incompatibilități, precum cea referitoare la deținerea calității de membru al unui partid politic. Însă, **din multitudinea de categorii de funcționari publici pe care legile infraconstituționale o prevăd, cu privire la exercitarea dreptului de asociere, și mai precis cu privire la limitarea acestui drept, legiuitorul constituant a statuat în mod expres doar în ceea ce privește categoria polițiștilor, lăsând la latitudinea legiuitorului ordinar reglementarea acestei interdicții cu privire la alte categorii de funcționari publici.** În aceste cazuri nu mai există o nominalizare constituțională, ci doar un temei constituțional în baza căruia legea organică poate face asemenea nominalizări.

82. Analizând dispozițiile Legii nr. 41/1994, Curtea observă că nici forma în vigoare, nici forma modificată a legii nu prevăd calitatea de funcționari publici a membrilor consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. Astfel, potrivit art. 18 alin. (1), (2) și (4) din lege, dispoziții în vigoare, conducerea serviciilor publice de radiodifuziune și de televiziune, în cadrul fiecărei societăți, este asigurată de consiliul de administrație, directorul general și comitetul director. Consiliul de administrație se organizează pentru fiecare societate și este compus din 13 persoane, dintre care una îndeplinește funcția de președinte. Consiliul de administrație își desfășoară activitatea în baza propriului regulament de organizare și funcționare. Noile dispoziții introduc criterii de selecție a persoanelor care candidează pentru un mandat de membru al consiliilor de administrație, precum și o serie de obligații, interdicții și incompatibilități ale membrilor acestor consilii. Însă, **noua reglementare nu consacră un statut juridic special al membrilor consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV., care să vizeze exercitarea unei funcții publice, respectiv**

atribuții și responsabilități în scopul realizării prerogativelor de putere publică.

83. Prin urmare, Curtea constată că dispozițiile constituționale cuprinse în art. 40 alin. (3) trebuie interpretate restrictiv, în baza regulii *exceptio est strictissimae interpretationis*, orice altă limită de la exercițiului dreptului fundamental de asociere în partide politice reprezentând o adăugare la Constituție, nepermisă de caracterul suprem al acesteia și de preeminența sa în raport cu ansamblul legislației infraconstituționale, așa cum reiese din art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. Pentru acest motiv, **întrucât membrii consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. nu intră în categoria funcționarilor publici prevăzuți de legea organică, deci nu se regăsesc printre excepțiile prevăzute în mod expres de art. 40 alin. (3) din Constituție, rezultă că dispozițiile art. 20 alin. (2¹) lit. a) din legea supusă controlului, care prevăd obligația acestora de a renunța, pe timpul exercitării mandatului, la calitatea de membru de partid, sunt neconstituționale.**

84. În ceea ce privește scopul inițiativei legislative, acela de a diminua influența politicului în desemnarea membrilor consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV., „influență atât de incriminată de-a lungul timpului”, Curtea constată că, potrivit art. 19 din lege, membrii consiliilor de administrație sunt desemnați prin votul majorității deputaților și senatorilor în ședința comună a celor două Camere, în baza listelor de candidați, care se înaintează birourilor permanente ale celor două Camere. Astfel, grupurile parlamentare reunite din cele două Camere înaintează propuneri pentru 8 locuri, potrivit configurației politice și ponderii lor în Parlament; Președintele României, pentru un loc; Guvernul, pentru un loc, grupurile parlamentare ale minorităților naționale, pentru un loc. Însă, **legea asigură echilibrul și transparență în reprezentarea politicului în managementul celor două societăți naționale media prin trimiterea la configurația politică și ponderea partidelor parlamentare, pe de o parte, și prin obligația desemnării de membrii în consiliile de administrație de către autoritățile fundamentale ale statului (Parlament, Președinte, Guvern), pe de altă parte.** Norma legală nu reprezintă altceva decât **o garanție a reprezentării democratice a tuturor organizațiilor politice**, eliminând posibilitatea monopolului partidului majoritar/coaliției majoritare în desemnarea acestor membri. Pe de altă parte, **nimic nu împiedică autoritățile competente, atunci când fac desemnarea propriilor candidați pentru mandatul de membru al consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. să stabilească criterii care să depășească sfera politicului, astfel încât să se realizeze o depolitizare reală, și nu doar formală, a managementului respectivelor societăți.**

85. Cu privire la a doua teză, renunțarea la calitatea de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale, întrucât art. 40 alin. (1) din Constituție consacră dreptul cetățenilor de a se asocia liber în sindicate, Curtea constată că obligația membrilor consiliului de administrație de a renunța, pe timpul exercitării mandatului, la calitatea de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale nu afectează cu nimic dreptul fundamental de asociere. Dispoziția legală instituie **obligația de a renunța la funcția de conducere** pe care persoana care dobândește mandatul de membru al consiliului de administrație al S.R.R. sau S.R.TV. o deține în cadrul organizației sindicale **și nicidecum renunțarea la calitatea de membru al respectivei organizații.** Cu alte cuvinte, odată cu desemnarea prin hotărâre a Parlamentului în calitatea de membru în consiliul de administrație al societății naționale media, **pe toată durata exercitării mandatului legal, persoana în cauză nu poate deține o funcție în structurile de conducere ale sindicatului, însă își poate exercita în continuare dreptul constituțional de asociere, păstrând calitatea de simplu membru al sindicatului.**

86. Așa fiind, **Curtea apreciază ca neîntemeiată critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (2¹) lit. a) din legea supusă controlului, sub aspectul obligației membrilor consiliilor de administrație ale S.R.R. și S.R.TV. de a renunța, pe timpul exercitării mandatului, la calitatea de membru în structurile de conducere ale organizațiilor sindicale, prin raportare la prevederile constituționale ale art. 40 alin. (1).**

87. În fine, în ceea ce privește critica referitoare la abrogarea, în integralitate, a dispozițiilor art. 42 din Legea nr. 41/1994 care prevăd, în prezent, finanțarea necesară producerii și difuzării emisiunilor radiofonice și de televiziune adresate străinătății, precum și dezvoltării acestei activități din fondurile alocate de la bugetul de stat, **Curtea constată că aceasta este neîntemeiată.**

88. Așa cum s-a arătat în prealabil, în analiza criticilor de neconstituționalitate extrinsecă, la paragraful 50, abrogarea art. 42 din lege survine în contextul noii viziuni a legiuitorului cu privire la finanțarea societăților naționale de media, respectiv de a limita sursa veniturilor acestora la alocațiile din bugetul de stat și la categoriile de venituri proprii prevăzute de lege. Reglementarea generală referitoare la alocarea de fonduri de la

bugetul de stat în scopul acoperirii cheltuielilor de funcționare și dezvoltare a S.R.R. și S.R.TV., prevăzută la art. 39 alin. (1) din lege, vizează, printre altele, și finanțarea programelor radiofonice și de televiziune adresate străinătății. Constatăm, așadar, că, sub acest aspect, dispozițiile legale adoptate nu generează un vid legislativ cu impact negativ asupra dreptului fundamental al românilor din străinătate, recunoscut în cuprinsul art. 7 din Constituție. Din interpretarea coroborată a dispozițiilor legii supuse controlului, rezultă că statul nu se derobează de obligația pozitivă de a sprijini întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și de a acționa pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, ci, din contră, asigurând sursele de finanțare, din bugetul de stat, a activităților societăților naționale de radio și televiziune, inclusiv a producției și difuzării de programe adresate străinătății, sunt create premisele prezervării identității naționale a românilor din afara granițelor țării, pe de o parte, și a exercitării accesului acestora la informații de interes public, prevăzută de art. 31 alin. (1) din Constituție, pe de altă parte.

89. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 27 de senatori aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Partidului Mișcarea Populară și constată că dispozițiile art. I pct. 3, referitor la modificarea art. 20 alin. (2¹) lit. a) teza întâi, și ale art. II din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate a celorlalte dispoziții legale în raport cu criticile formulate. Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința din data de 12 iulie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Mihaela Senia Costinescu

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

